

Veres András

A BÖRTÖNPASZTORÁCIÓ TEOLÓGIAI DIMENZIÓI

20 ÉVES
A BÖRTÖNLEIKESZI
SZOLGÁLAT
KONFERENCIA

„Börtönben voltam, és fölkerestetek.”¹

Tisztelt Konferencia!

Valószínűleg még a nem hívő emberek is ismerik Jézus idézett szavait. Ezen feltételezésem miatt is ért meglepetésként néhány évvel ezelőtt a kérdés, amelyet egy különben néha templomba is járó ismerősömtől kaptam: „Miért jártok ti a börtönbe az elítéltekhez? Mit vártok tőlük?” Éppen arról folyt köztünk a beszélgetés, hogy karácsony alkalmából misézni voltam a börtönben a fogvatartottak számára. A beszélgetésünk – mivel az illető nagyon érdeklődőnek bizonyult – messzire vezetett. Csak néhány mondat erejéig szeretném ezt itt összefoglalni, talán ezek is segíthetik annak megértését és megértetését, miért is végez az egyház börtönpasztorációs szolgálatot. A teljesség igénye és részletes kifejtés nélkül, csak villanásszerűen néhány teológiai szempontra hívom fel a figyelmet.

Mindenekelőtt arra utalnék, hogy – bár a jézusi idézet szellemében önmagában is tiszteletre méltónak tartjuk ezt a cselekedetet – az egyház nem pusztán humanitárius, emberbaráti szempontból foglalkozik a börtönben fogvatartottakkal. Ha ugyanis csak ezt végeznék, akkor szükségtelen lenne a szolgálatunk, hiszen az e fajta filantróp cselekedetet bárki meg tudná tenni, nem kellene a jelen „paphiányos” időszakban erre lelkipásztori erőt és időt fordítani.

Mi, hívő emberek valljuk, hogy a méltányos büntetés kiszabásán túl szükség van a bűntől való szabadításra is. Jézus mondja János evangéliumában a vele vitatkozóknak: „Bizony, bizony, mondom nektek, aki bűnt követ el, az rabszolgája a bűnnek”². Sőt, arra is fel kell figyelniünk, hogy Jézus földi életében valahányszor gyógyított, mindig a bűntől való szabadításra is utalt: „Menj, de többé ne vétkezzél”³. Ezért a börtönben szolgálatot teljesítő lelkipásztornak elsődleges gondja a bűntől való szabadítás. Ezt nem tehetjük másként, minthogy Isten minden ember felé kiáradó irgalmas szeretetét hirdetjük. Ez – tapasztalatból tudom – a börtönben még nehezebb feladat, mint a börtönön kívül,

1 Mt 25,36

2 Jn 8,34

3 Jn 8,11

bár ott sem mindig könnyű. Ugyanis az elítéltek legtöbbször igazságtalannak érzik a rájuk kiszabott büntetés mértékét, ha nem egyenesen teljesen alaptalannak tartják azt. Csak nagyon nehezen lehet elvezetni őket a bűn belátására.

Vizsont szeretném megjegyezni, hogy még ez sem lenne feltétlenül lelkipásztori feladat, hiszen ezt egy alaposan elvégzett bűnvádi eljárás is meg tudja tenni. Helyesebben, meg tudná tenni, ha nem azzal kellene szembesülnie az eljárásban résztvevő ügyészeknek, ügyvédeknek és bíráknak, hogy az elkövetők többségéből azért hiányzik a bűn beismerése, mert nincs egy helyesen kialakított, megfellebbezhetetlen értékrendjük. Ez pedig korunk szabadelvű, a bűnt is relativizáló szemléletmódjának a következménye. Éppen ezért válik már a bűn beismeretése is lelkipásztori feladattá.

Vizsont ez elhanyagolhatatlanul szükséges nemcsak a bűnüldözés és a társadalmi rend fenntartása végett, hanem a bűnelkövető egészséges önértékelésének és helyes értékrendjének kialakítása miatt is. Csak ez eredményezhet szabadulást a bűntől és indíthatja el az élet teljes megújítását. Ezt vizsont csak mélyen empatikus, lelkipásztori gyöngédséggel lehet eredményesen tenni. Erről írt Ferenc pápa a nemrégiben közzétett, *Patris corde (Atyai szívvel)* kezdetű Szent Józsefről írt buzdításában: „*A Gonosz arra készlet, hogy negatívan ítéljük meg esendőségünket, a Lélek azonban gyengéden napvilágra hozza azt. A gyengédség a legjobb módja annak, hogy megérintsük azt, ami törékeny bennünk. A másikra mutogatás és a másik megítélése igen gyakran annak a jele, hogy képtelenek vagyunk elfogadni magunkban saját gyengeségünket, saját gyarlóságunkat ugyanazon a területen. Csak a gyengédség ment meg bennünket a Vádló működésétől (vö. Jel 12,10). Ezért fontos, hogy találkozzunk Isten irgalmával, különösen a kiengesztelődés szentségében, az igazság és a gyengédség megtapasztalásával. Paradox módon a Gonosz is elmondhatja nekünk az igazat, de ha megteszi, azt azért teszi, hogy elítéljen bennünket. Tudjuk azonban, hogy az Istentől származó Igazság nem elítél, hanem befogad, átölel, támogat bennünket, és megbocsát nekünk. Az Igazság mindig úgy mutatkozik meg előttünk, mint a példázatban szereplő irgalmas Atya (vö. Lk 15,11-32): élénk jön, helyreállítja méltóságunkat, talpra állít, ünnepet rendez nekünk, azzal a megokolással, hogy »ez a fiam halott volt, de életre kelt, elveszett, de megkerült«⁴.*

S itt jelentkezik a börtönpasztorációs szolgálatunknak egy következő válasza a „*miért*”-re, miért is járunk az elítéltek lelki gondozására. A bűntől való szabadulás csak a Krisztus által adott kiengesztelődés szentségében, a szentgyónásban lehetséges. Ha sikerül elvezetni a fogvatartottat a bűn belátására, majd a bűnbánatra, akkor lehetséges nyílik a szentségi feloldozásra, amelyet a pap szavai által nyerhet el Istentől. Nincs itt időnk ennek további kifejtésére, de igazán megrendítő megtéréseknek lehetünk a tanúi egy-egy alkalommal, a nem látványos életmegújítások pedig nagyon gyakoriak. Szinte

4 Lk 15,24 (PC 2.)

elemi erővel tör felszínre a bűnbánó ember szívéből az elégtétel vágya: szeretne valami jót tenni, amivel enyhítheti a bűn okozta fájdalmat. Ez az igazi bűnbánó szeretet gyümölcse. Ez jó a bűnbánó személynek, de jó a társadalomnak is, hiszen amennyiben a bűnnek van társadalmat romboló hatása, az elégtételnek is az egész közösséget építő ereje van.

Köszönet mindazoknak, akik a börtönpasztorációs szolgálatot végzik, vagy akik önkéntes segítőként ebben őket támogatják. Nem kevésbé köszönet a magyar Kormánynak, hogy erre a lelki szolgálatra lehetőséget ad, s nem utolsó sorban ezt anyagilag is támogatja. Köszönet e konferencia megszervezőinek is, hogy ezzel az eseménnyel is felhívják a társadalom figyelmét erre a rejtve, csöndesen végzett, nagyon fontos egyházi szolgálatra.

Isten áldása kíséresse e szolgálat tagjait!